

452.

Na osnovu člana 112 stav 2 Zakona o bezbjednosti hrane ("Službeni list CG", broj 57/15), a u vezi sa članom 10 Zakona o sredstvima za zaštitu bilja ("Službeni list CG", br. 51/08 i 18/14), Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja donijelo je

**PROGRAM
MONITORINGA REZIDUA PESTICIDA U HRANI BILJNOG I ŽIVOTINJSKOG
PORIJEKLA ZA 2020. GODINU***

Programom monitoringa rezidua pesticida u i na hrani biljnog i životinjskog porijekla (u daljem tekstu: Program) određuju se uslovi i način sprovođenja monitoringa (vršioци monitoringa, prioriteti uzimanja uzoraka, broj uzoraka i laboratorijska ispitivanja), metode kontrole, uslovi, način i metode uzimanja i čuvanja uzoraka, vođenje evidencije o uzorcima i metode laboratorijskih ispitivanja radi praćenja nivoa rezidua pesticida.

Program se sprovodi u cilju procjene ugroženosti zdravlja stanovništva i primjene propisa, a u skladu sa propisanim nivoima rezidua pesticida utvrđenih Pravilnikom o maksimalnom nivou rezidua sredstava za zaštitu bilja na ili u bilju, biljnim proizvodima, hrani ili hrani za životinje ("Službeni list CG", br. 21/15, 44/15 i 34/19).

Uzorci hrane za odojčad i malu djecu ocjenjuju se na proizvodima koji su spremni za upotrebu ili su pripremljeni prema uputstvima proizvođača, uzimajući u obzir maksimalne nivoe ostataka utvrđene Uredbom o načinu i uslovima stavljanja na tržište hrane za posebne prehrambene potrebe ("Službeni list CG", broj 10/17). Ako se takva hrana može konzumirati kao gotovi proizvod i kao proizvod za pripremu, dostavljaju se rezultati za gotovi proizvod.

Uzorci prema vrsti, broju i porijeklu dati su u Tabeli 1 ovog programa.

Aktivne supstance koje će se ispitivati date su u Tabelama 2 i 3 ovog programa.

Broj i vrsta uzoraka određen je na osnovu rezultata Programa monitoringa sprovedenih u periodu od 2009. do 2020. godine, a u cilju sagledavanja izloženosti potrošača pesticidima, kao i praćenje načina primjene pesticida.

Uzorci se uzimaju sistemom slučajnog uzorka, a u skladu sa Pravilnikom o metodama uzorkovanja za utvrđivanje rezidua sredstava za zaštitu bilja ("Službeni list CG", broj 48/14), kako slijedi:

Sistem rangiranja	
Nivo rizika	Vrsta monitoringa
<u>Nizak nivo rizika</u> - ne postoji dokaz o prekoračenom MRL/Maximum Residue Levels ili neodobrenim pesticidima na/u hrani (izvor: dosadašnja praćenja, izvještaji, sistem brzog obavještanja RASFF's ili drugi podaci monitoringa drugih država); - nizak broj očekivanih rezidua pesticida na i u hrani; - hrana je manjim dijelom zastupljena u ishrani ljudi.	Rutinski, u cilju provjere usaglašenosti MRL i obezbjeđenja potrebnih informacija.
<u>Srednji nivo rizika</u> - postoji dokaz o prekoračenom MRL ili neodobrenim pesticidima na/u hrani (izvor: dosadašnja praćenja, izvještaji, sistem brzog obavještanja - RASFF's, ili drugi podaci monitoringa drugih država); - očekivana pojava rezidua na i u hrani; - hrana je većim dijelom zastupljena u ishrani ljudi; - narastajući priliv i promovisanje hrane iz novih izvora.	Rutinski, u cilju provjere usaglašenosti MRL i obezbjeđenja potrebnih informacija, radi praćenje prethodnih rezultata.
<u>Visok nivo rizika</u> - skoriji dokaz o prekoračenom MRL ili ne-odobrenim pesticidima na i u hrani (izvor: dosadašnja praćenja, izvještaji, sistem	Monitoring hrane koja je značajna u ishrani ljudi i/ili ciljani monitoring za identifikovane probleme.

brzog obavještanja - RASFF's, ili drugi podaci monitoringa drugih država); - dokaz da unos može preći akutnu referentnu dozu/Acute Reference Dose; - očekivane rezidue na i u hrani koja je od izuzetnog značaja za neku potrošačku grupu.	
--	--

Parametri uzeti u obzir prilikom izrade programa su sljedeći:

- broj stanovnika;
- statistički podaci o potrošnji hrane (zastupljenosti u ishrani);
- podaci o domaćoj proizvodnji i uvozu hrane;
- podaci o nivou rezidua iz prethodnih godina;
- kapaciteti laboratorija, primijenjene metode;
- registrovana sredstva za zaštitu bilja;
- broj skladišta, veleprodaja, uvoznika i maloprodaja hrane.

Ispitivanje uzoraka vrše ovlaštene laboratorije u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja i Zakonom o bezbjednosti hrane.

Ovlaštene laboratorije, izvještaj o ispitivanju sa rezultatima ispitivanja dostavljaju inspektorima koji su uzeli uzorak i organu uprave nadležnom za bezbjednost hrane i sredstva za zaštitu bilja (u daljem tekstu: Uprava).

Izvještaji o ispitivanju, osim rezultata prema vrsti hrane, aktivnim supstancama, treba da sadrže i kvantifikovane podatke o izvršenim ispitivanjima sa instrumentalnim tehnikama i analitičkim metodama koje su korišćene u skladu sa procedurama kontrole kvaliteta (*Guidance document on analytical quality control and method validation procedures for pesticide residues and analysis in food and feed SANTE/11813/2017*), broj i tip odstupanja.

Ovlaštene laboratorije dostavljaju Upravi i tromjesečne izvještaje o izvršenim ispitivanjima.

Godišnji izvještaj o sprovođenju programa koji sačinjava Uprava sadrži podatke o:

- analitičkim metodama koje su korišćene;
- nivoima detekcije koji je primijenjen u nacionalnom programu;
- preduzetim mjerama u skladu sa zakonom;
- slučajevima prekoračenja maksimalnog nivoa rezidua sa obrazloženjem i pregledom upravljanja rizicima.

Sastavni dio godišnjeg izvještaja su i izvještaji o ispitivanjima uzoraka iz redovnih inspeksijskih kontrola nivoa rezidua pesticida.

Ukoliko uzeti uzorci ne ispunjavaju utvrđene uslove, laboratorija će vratiti uzorak i ponoviće se uzimanje uzoraka na zahtjev laboratorije i o tome obavijestiti Upravu.

Tabela 1. Porijeklo, vrsta i broj uzoraka hrane¹ za ispitivanja u 2020. godini

1. R. br.	2. Vrsta hrane	3. Broj uzoraka	4. Organska proizvodnja ¹	5. UKUPNO
1.E	pomorandža ⁽²⁾	11	1	12
2.E	kruška ⁽²⁾	11	1	12
3.E	kivi ⁽²⁾	11	1	12
4.E	karfiol ⁽²⁾	11	1	12
5.E	luk ⁽²⁾	11	1	12
6.E	šargarepa ⁽²⁾	11	1	12
7.E	krompir ⁽²⁾	11	1	12

¹ Ukoliko nema organskog proizvoda isti se uzima iz konvencionalne proizvodnje.

8.E	pasulj suvi ⁽²⁾	11	1	12
9.E	raž u zrnu ⁽³⁾	11	1	12
10.E	smeđi (oljušteni) pirinač, definisan kao pirinač nakon uklanjanja ljuski neoljuštenog pirinča ⁽⁵⁾	11	1	12
11.E	masno tkivo živine ⁽²⁾⁽⁷⁾	11	1	12
12.E	goveđa jetra ⁽²⁾	11	1	12
13.E	hrana za odojčad (infant formula)	5	1	6
14.E	hrana za odojčad (follow-on formula)	5	1	6
15.M	rukola	3	0	3
16.M	spanać	3	0	3
17.M	zelena salata	3	0	3
18.M	blitva	3	0	3
19.M	raštan	3	0	3
20.M	nektarine i breskve	3	0	3
21.M	lubenica	3	0	3
22.M	pršuta	3	0	3
UKUPNO		166	14	180

Za sprovođenje Programa monitoringa rezidua pesticida u hrani biljnog i životinjskog porijekla odgovorna je Uprava.

Broj uzoraka iz Tabele 1 ovog programa može se povećati prema sredstvima utvrđenim Programom mjera bezbjednost hrane i hrane za životinje za 2020. godinu, na osnovu mogućeg rizika, naročito u slučajevima povećane potrošnje pojedinih vrsta hrane (turistička sezona, specifični dani za trgovinu - pazarni dan, vjerski praznici) u skladu sa parametrima, utvrđenih nepravilnosti i drugo.

Uzorke iz Tabele 1 tač. 11.E i 12.E uzimaju veterinarski inspektori.

Ostale uzorke iz Tabele 1 uzimaju inspektori za hranu.

Troškovi ispitivanja iz Tabele 1, sa poštanskim troškovima nastalim po osnovu ovog programa padaju na teret Uprave.

Ukoliko stranka prilikom uzimanja uzorka zahtijeva nadoknadu vrijednost uzetog uzorka hrane, isti se može fakturirati na račun Uprave, a faktura je validna za plaćanje ukoliko je prati zapisnik nadežnog inspektora o uzetom uzorku na kojem je navedeno da stranka zahtijeva nadoknadu.

Prilikom uzimanja uzoraka inspektor popunjava obrazac koji je sastavni dio ovog programa koji prati uzorak do laboratorije i koji se prilaže uz izvještaj o ispitivanju koji se dostavlja Upravi.

Tabela 2. Aktivne supstance za ispitivanje

2,4 - D (samo u i na pomorandžama, karfiol, smeđem pirinču i suvom pasulju)
2-Phenylphenol
Abamectin
Acephate
Acetamiprid
Acrinathrin
Aldicarb
Aldrin i dieldrin
Ametoktradin
Azinphos-methyl

Azoxystrobin
Bifenthrin
Biphenyl
Bitertanol
Boscalid
Bromide jon (samo u i na smeđem pirinču)
Bromopropylate
Bupirimate
Buprofezin
Captan
Carbaryl
Carbendazim i benomyl
Carbofuran
Chlorantraniliprole
Chlorfenapyr
Chloromequat (samo na šargarepama, kruškama, raži u zrnu i smeđem pirinču)
Chlorothalonil
Chlorpropham
Chlorpyrifos
Chlorpyrifos-methyl
Clofentezine (ne na žitaricama)
Clothianidin
Cyazofamid
Cyflufenamid
Cyfluthrin
Cymoxanil
Cypermethrin
Cyproconazole
Cyprodinil
Cyromazin (samo u i na krompiru, luku i šargarepi)
Deltamethrin
Diazinon
Dichlorvos
Dicloran
Dicofol (ne na žitaricama)
Diethofencarb
Difenoconazole
Diflubenzuron
Dimethoate
Dimethomorph
Diniconazole
Diphenylamine
Dithianon (samo u i na kruškama i smeđem pirinču)
Dithiocarbamates (ne u brokoli, karfiolu, kupusu, maslinovom ulju, vinu i luku)
Dodin
Emamectin benzoate B1a,

expressed as emamectin
Endosulfan
Epoxiconazole
Ethephon (samo u i na pomorandžama i kruškama)
Ethion
Ethirimol (ne na žitaricama)
Etofenprox
Etoxazole
Famoxadone
Fenamidone
Fenamiphos
Fenarimol (ne na žitaricama)
Fenazaquin (ne na žitaricama)
Fenbuconazole
Fenbutatin oxide (samo u i na pomorandžama i kruškama)
Fenhexamid
Fenitrothion
Fenoxycarb
Fenpropathrin
Fenpropidin
Fenpropimorph
Fenpyrazamine
Fenpyroxmate
Fenthion
Fenvalerate
Fipronil
Flonicamid
Fluazifop-P-butyl (samo u i na karfiolu, sušenom pasulju, krompiru i šargarepi)
Flubendiamide
Fludioxonil
Flufenoxuron
Fluopikolid
Fluopyram
Fluquinconazole
Flusilazole
Flutriafol
Fluxapyroxad
Folpet
Formetanate
Fosthiazate
Glyphosate
Haloxifop uključujući haloxyfop-P (samo u i na sušenom pasulju)
Hexaconazole
Hexythiazox (ne na žitaricama)
Imazalil
Imidacloprid

Indoxacarb
Iprodione
Iprovalicarb
Isocarbophos
Isoprothiolane (samo u i na smeđem pirinču)
Kresoxim-methyl
Lambda-cyhalothrin
Linuron
Lufenuron
Malathion
Mandipropamid
Mepanipyrim
Mepiquat (samo u i na kruškama, raži u zrnu i smeđem pirinču)
Metalaxyl i metalaksyl-M
Methamidophos
Methidathion
Methiocarb
Methomyl
Methoxyfenozide
Metrafenone
Monocrotophos
Myclobutanil
Omethoate
Oxadixyl
Oxamyl
Oxydemeton-methyl
Paclobutrazole
Parathion methyl
Penconazole
Pencycuron
Pendimethalin
Permethrin
Phosmet
Pirimicarb
Pirimiphos-methyl
Procymidone
Profenofos
Propamocarb (samo u i na šargarepi, karfiolu, luku i krompiru)
Propargite
Propiconazole
Propyzamide
Proquinazid
Prosulfokarb
Protiokonazol (samo u i na šargarepi, luku, raži u zrnu i smeđem pirinču)
Pyraclostrobin
Pyridaben

Pyrimethanil
Pyriproxyfen
Quinoxifen
Spinosad
Spirodiclofen
Spiromesifen
Spiroxamine
Spirotetramat
Tau-fluvalinate
Tebuconazole
Tebufenozide
Tebufenpyrad (ne na žitaricama)
Teflubenzuron
Tefluthrin
Terbuthylazine
Tetraconazole
Tetradifon (ne na žitaricama)
Thiabendazole
Thiacloprid
Thiamethoxam
Thiophanate-methyl
Tolcloflos-methyl
Triademefon
Triadimenol
Thiodicarb
Triazophos
Tricyclazole (samo u i na pirinču)
Trifloxystrobin
Triflumuron
Vinclozolin

Tabela 3. Aktivne supstance za ispitivanje u hrani životinjskog porijekla

Aldrin i Dieldrin
Bifenthrin
Chlordane
Chlorpyrifos
Chlorpyrifos-methyl
Cypermethrin
DDT
Deltamethrin
Diazinon
Endosulfan
Famoxadone
Fenvalerate
Fipronil

Glyphosate
Heptachlor
Hexachlorobenzene
Hexachlorcyclohexan (HCH, Alpha-Isomer)
Hexachlorcyclohexan (HCH, Beta-Isomer)
Lindane
Methoxychlor
Parathion
Permethrin
Pirimiphos-methyl

Sredstva za sprovođenje ovog programa obezbijedena su Budžetom Crne Gore za 2020. godinu na poziciji 2622 Program: Bezbjednost hrane, veterina i fitosanitarni poslovi na poziciji 4149 ostale usluge prema Programu mjera bezbjednosti hrane i hrane za životinje za 2020. godinu.

Ovaj program objaviće se u "Službenom listu Crne Gore".

* U ovaj program prenesena je Implementacionoj Uredbi Komisije (EU) br. 2019/533 od 28. marta 2019. godine o koordinisanom višegodišnjem programu kontrole Unije za 2020., 2021. i 2022. godinu kako bi se obezbijedila usaglašenost sa maksimalnim nivoima rezidua pesticida u i na hrani biljnog i životinjskog porijekla i procijenila izloženost potrošača reziduama pesticida u i na hrani biljnog i životinjskog porijekla

Broj: 05-313/20-2802/3
Podgorica, 3. aprila 2020. godine

Ministar,
mr **Milutin Simović**, s.r.

Obrazac za uzorkovanje i dostavljanje informacije o uzorku

Broj protokola inspekcije: <input style="width: 100%;" type="text"/> UPUTSTVO: POPUNJAVAJU SE SVA POLJA VELIKIM ŠTAMPANIM SLOVIMA HEMIJSKOM OLOVKOM;	Datum: <input style="width: 100%;" type="text"/> Monitoring rezidua pesticida: <input style="width: 100%; height: 30px;" type="text"/>
Podaci o uzorkivaču: Fitosanitarna inspekcija ☐ Inspekcija za hranu ☐ Veterinarska inspekcija ☐ Ostalo <input type="text"/>	
Ime: <input style="width: 25%;" type="text"/> Prezime: <input style="width: 25%;" type="text"/> Opština/Grad: <input style="width: 50%;" type="text"/>	
Podaci o mjestu i vremenu uzorkovanja:	
Tip lokacije/po nalogu:	
Datum dobijanja naloga: <input style="width: 200px;" type="text"/>	
Uvoz: ☐ Veleprodaja: ☐ Skladište: ☐	
Naziv i sjedište/ime i adresa lica od koga je uzet uzorak (uključujući poštanski broj, u slučaju uvoza naziv graničnog prelaza):	
Maloprodaja: ☐ Mjesto proizvodnje: ☐ Ostalo: ☐	
Podaci o mjestu proizvodnje (GPS koordinate, površina i sl.): <input style="width: 100%; height: 50px;" type="text"/>	
Podaci o uzorku:	
Naziv hrane (iz Tabele1): <input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>	
Puni naziv hrane/proizvoda: <input style="width: 100%; height: 50px;" type="text"/>	
Priroda proizvoda: Svježe ☐ Zamrznuto ☐ Ostalo ☐	
Tip pakovanja: Rinfuza ☐ Pakovanje ☐	
Zemlja porijekla: <input style="width: 200px;" type="text"/>	
Reklamira se/označava kao organsko? Da ☐ Ne ☐	
Naziv, sjedište proizvođača ime ili adresa proizvođača ili lica koje je pakovalo hranu (uključujući poštanski broj): <input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>	
Broj partije <input style="width: 100px;" type="text"/>	
Rok trajanja* <input style="width: 100px;" type="text"/>	
Bar kod* <input style="width: 100px;" type="text"/>	
*samo za uzorke iz maloprodaje Trošove analiza plaća: Uprava ☐ Uvoznik ☐	
Dodatne informacije:	
Detalji o vlasniku/uvozniku ako nije lice od kojeg je uzet uzorak:	
Druge korisne informacije ili komentari, naljepnice, kodovi na pakovanjima, ref. broj (slanje uzoraka poštom): <input style="width: 100%; height: 50px;" type="text"/>	
Pravni osnov: Zakon o bezbjednosti hrane („Službeni list CG”, broj 57/15), a u vezi sa članom 10 Zakona o sredstvima za zaštitu bilja i „Službeni list CG”, broj 51/08) Zakon o zaštiti podataka ličnosti („Službeni list CG” broj 79/08, 70/09 i 44/12): Ovaj uzorak je uzet u svrhu kontrolnog ispitivanja sadnog materijala. Druge informacije sa ovog obrasca mogu se uključiti pri objavi rezultata analiza.	
SAMO ZA LABORATORIJE (rezultate analiza dostavljaju se Upravi i odgovarajućoj inspekciji)	
Tip uzorka: Monitoring ☐ Namjenski ☐ Ostalo ☐ Ukupan broj jedinica:	
Ukupna masa: <input style="width: 150px;" type="text"/> (npr. paketa, svežnjeva):	
Ime i prezime lica koje je primilo uzorak na ispitivanje: <input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>	
Laboratorija: <input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>	
Ispitivani dio: <input style="width: 150px;" type="text"/> Referenca laboratorije: <input style="width: 150px;" type="text"/>	
Dostavljeno pakovanje? Da ☐ Ne ☐	
Komentari: <input style="width: 100%; height: 30px;" type="text"/>	